

Östra Tommarps kyrka

55.5329, 14.2381

Den nuvarande kyrkan i Östra Tommarp byggdes 1857 efter ritningar av byggmästare Anders Haf från Viken, på samma plats som en tidigare medeltida kyrka från 1100-talet. Man behöll då det gamla tornet, som dock revs år 1888 och ersattes av det nuvarande som ritades av arkitekt Agi Lindegren vid Överintendentsämbetet.

Den föregående kyrkan var under medeltiden klosterkyrka för Tommarps kloster, eller Thumatorp som man sade då. Under medeltiden hade Thumatorp stadsprivilegier och ett premonstratenserklöster anlades här omkring 1150. Thumatorp var då tillsammans med Lund och Helsingborg de viktigaste förvaltningsorterna i det danska Skåne. Under första delen av 1500-talets förlorade orten sina privilegier, Thumatorp förvandlades med tiden till en ordinär kyrkby och klostret drogs in i samband med reformationen. Klosterruinerna ser vi här snett uppe till vänster i bilden.

Man tror att den äldsta kyrkan som kallades Sankta Maria kyrka var ganska liten, cirka 6 meter bred och ungefär 12 meter lång, och att den låg inom den nuvarande kyrkans murar. Kyrkan var byggd av kalksten och fältsten, och som takbeklädnad hade bly använts. När man rev kyrkan hittade man nämligen en stor mängd bly som hade runnit ner i murarna vid en eldsvåda.

Invändigt var kyrkan vackert målad och beklädd med helgonbilder. Altartavlan var dubbel och slogs upp i två portar. Till kyrkan hörde socka ett antal träskulpturer som nu finns på Historiska museet i Lund, föreställande till vänster på bilden Sankt Olof och en svårt skadad Madonnaskulptur. Och på höger sida om altarskåpet Sankta Katarina och en Helig Biskop. Allt från klosterkyrkan som raserades 1857.

Drygt 100 år tidigare - sommaren 1749 besöktes kyrkan av Carl von Linné. Han hade bland annat hört talas om tre dödsfall som förvarades i byns kyrka. Enligt ryktet var dödsfallarna ovanligt stora, och många såg detta som ett bevis på att människor förr hade varit större till växten. Men efter att ha mätt skallarna i kyrkan kunde Linné konstatera att de var av samma storlek som helt normala huvuden. Efteråt skrev han i sin reseskildring: "Varföre dessa skallar här bevaras såsom en antikvit, visste ingen att giva".

Så till den nuvarande kyrkan. Inget finns kvar av dekormålningar som prydde den då nya kyrkans väggar och valv i mitten av 1800-talet. Istället är det det sena 1800-talets smak som präglar kyrkans interiör, och endast sakristians stjärnhimmel har fått bli kvar. Kyrkorummet har kryssvalv och koret avskiljs från sakristian med en vägg.

Altartavlan "Christus Consolator" är utförd av August Almén 1886 och är en kopia av Carl Blochs altartavla i Hörups kyrka. Almén gjorde även bland annat en kopia av samma tavla till närliggande Stiby kyrka här på Österlen.

Predikstolens har fem fält med snidade figurer föreställande Kristus och de fyra evangelisterna. Dessa figurer kommer från en äldre predikstol från 1600-talets början.

Dopfunten är av huggen sandsten och utförd efter Torsten Leon Nilssons ritning 1958.

Mariastatyn som står bakom dopfunten är gjord av skulptören Ralf Borselius.

I vapenhuset finns en äldre dopfunt, gjuten i färgad tegelmassa och smyckad med änglabilder.

Skulpturen på södersidan ska enligt uppgift vara en del av "de fyra årstiderna" och kommer från gamla kyrkan.

Orgelfasaden är från 1863. Själva orgeln byggdes 1934 och omfattar 17 stämmor.

I tornet hänger två malmklockor. Lillklockan blev omgjuten 1804 och 1900. Storklockan är från 1656.

Källor:

Webb: "Linné mätte dödsfall i Östra Tommarps kyrka". Ystads Allehanda 2007-08-16. Null Saxo.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Muntlig information från Gärsnäs församling.